

Практичні рекомендації

щодо організації і проведення уроку виробничого навчання.

Алгоритм підготовки майстра виробничого навчання до занять

Готуючись до уроку, **майстер виробничого навчання повинен:**

- проаналізувати підсумки попередніх занять з метою виявлення причин недоліків та внесення змін і доповнень у наступний урок;
- визначити основну мету дидактичного уроку;
- визначити тип, вид, структуру уроку та час, відведений для кожного його елементу;
- скласти план уроку;
- підготувати науково-технічну та методичну літературу, а також матеріали з передового досвіду за темою уроку;
- намітити практичні та навчально-виробничі роботи, вправи, завдання для самостійної роботи учнів під час закріплення нового навчального матеріалу;
- підготувати дидактичне і матеріально-технічне забезпечення уроку;
- визначити міжпредметні (внутрішньо-предметні) зв'язки та прийоми їх реалізації на уроці;
- визначити типові помилки, яких допускаються учні під час вправ, намітити засоби їх попередження або виправлення;
- приготуватися до показу на уроці наочних засобів, експериментів, нових операцій і прийомів трудової діяльності;
- визначити зміст і обсяг домашнього завдання учнів;
- сформулювати методичку та форму контролю якості З, У, Н учнів на уроці.

Зміст та порядок підготовки майстра до уроку багато в чому залежить від періоду навчання, змісту навчального матеріалу, досвіду майстра, складу учнівської групи тощо.

Вимоги до змісту структурних елементів уроку виробничого навчання

Вступний інструктаж

Вступний інструктаж — сукупність методів і прийомів виробничого навчання, що використовуються на початку занять з метою підготовки учнів до активного, безпомилкового і свідомого виконання практичних завдань.

В процесі вступного інструктажу майстер конкретизує і поглиблює теоретичні знання, набуті учнями на уроках спецтехнології, демонструє нові операції і прийоми трудової діяльності, організовує тренувальні вправи для перевірки доступності і посильності нової навчальної інформації.

Алгоритм проведення вступного інструктажу

- повідомлення теми і мети уроку;
- цільова установка учнів;
- перевірка знань, умінь і навичок за матеріалами уроків, взаємопов'язаних з метою уроку і необхідних для його проведення;
- пояснення характеру і призначення запланованої на уроці роботи;
- пояснення нової теоретичної навчальної інформації;
- демонстрація нових операцій і прийомів трудової діяльності;
- ознайомлення учнів з матеріалами, інструментами і приладами, що вперше будуть застосовуватися на уроці, та з правилами техніки безпеки при роботі з ними;
- вивчення інструкційної та інструкційно-технічної (технологічної) документації;
- пояснення та показ способів раціональної організації робочих місць учнів при виконанні завдань;
- інформація про типові помилки та способи їх попередження;
- опитування учнів та пробне виконання ними нових прийомів роботи з метою перевірки засвоєння матеріалу вступного інструктажу;
- відповіді та запитання учнів.

Рекомендації щодо проведення показу трудових дії

№

з/п

Діяльність майстра Діяльність учнів

1 Пояснити призначення сформованих умінь.

- З'ясування значущості трудового процесу у професійній діяльності.

2 Показати весь трудовий процес у нормативному темпі.

- Спостереження, цілісне сприймання трудового процесу.

3 Виділити операції, прийоми та основні дії в трудовому процесі.

- Аналіз складу та структури ділової діяльності.

4 Показати окремі операції, прийоми та пояснити способи їх виконання за інструкційною карткою.

- З'ясування способів виконання кожної операції, прийомів роботи згідно з інструкційною карткою.

5 Сформулювати питання, для аналізу інструкційної карти.

- Відповіді та питання.

6 Показати весь трудовий процес в сповільненому темпі.

- Сприйняття трудового процесу.

7 Запропонувати декільком учням відтворити показані операції.

- Спостереження, усвідомлення, аналіз, відтворення

8 Проаналізувати помилки учнів. - Аналіз прийомів роботи.

9 Повторити весь трудовий процес в нормальному темпі.

- Уявне відтворення всього трудового процесу.

Типові недоліки проведення вступного інструктажу:

- неправильно визначена структура інструктажу;
- матеріал інструктажу не ув'язаний з матеріалом загально-технічних та спеціальних дисциплін та попередніх уроків виробничого навчання;
- дублювання навчального матеріалу спец предметів;
- не проводиться або проводиться методично та технічно неправильно показ трудових прийомів, дій, рухів та пояснення технологічного процесу в цілому;
- не використовується або використовується методично неправильно навчально-інструкційна та технологічна документація;
- не використовується або використовується педагогічно і технічно неправильно наочні прилади, технічні засоби навчання;
- на використовуються або недостатньо використовуються новинки техніки, технології передового досвіду;
- не проводиться або проводиться тільки шляхом усного опитування перевірка доступності і посильності нового навчального матеріалу;
- не демонструється раціональна організація робочих місць під час виконання трудової діяльності;
- не проводиться відповідь та запитання учнів.

Поточний інструктаж

Поточний інструктаж — сукупність методів виробничого навчання, при використанні яких інструктивна діяльність майстра орієнтована на диференційний та індивідуальний підхід до учнів під час закріплення ними нової навчальної інформації шляхом її застосування у самостійній практичній діяльності.

Основна мета цього структурного елемента уроку виробничого навчання — формування, закріплення та удосконалення умінь і навичок трудової діяльності.

Реалізація поточного інструктажу передбачає:

- видачу завдань для самостійної роботи учнів;
- пояснення послідовності виконання завдань;
- розподіл учнів по робочим місцям;
- повідомлення про критерії оцінювання практичної діяльності учнів;
- індивідуальний поточний інструктаж шляхом проведення цільових обходів робочих

місць учнів.

Приблизні цілі обходів робочих місць:

- перевірка правильності робочих місць учнів та додержання ними правил безпеки праці;
- перевірка правильності виконання учнями нових прийомів та технологічного процесу

виконання робіт;

- перевірка вмінь користування кресленнями, інструкційними та технологічними картами;
- надання допомоги учням;
- перевірка ходу виконання робіт (міжопераційний контроль);
- перевірка якості роботи учнів та виконання ними норм часу;
- приймання та оцінка робіт.

Рекомендації майстру при проведенні поточного інструктажу:

- вникати в роботу кожного учня, не випускаючи з поля зору роботи всієї групи;
- розвивати в учнів здібності аналізувати свою роботу;
- заохочувати учнів до самостійності та свідомої активності;
- спостерігати за раціональним використанням учнями робочого часу;
- заохочувати учнів до самоконтролю, формувати вміння знаходити причини помилок та способи їх усунення;

– виховувати в учнів звичку правильної організації робочого місця та забезпечення безпечних умов праці.

Типові недоліки проведення поточного інструктажу:

- немає чіткої системи практичної діяльності учнів;
- немає чіткої системи в організації поточного інструктування учнів;
- не застосовуються або недостатньо застосовуються методичні засоби розвитку в учнів самостійності та технічного мислення;
- не враховується відсутність умінь і навичок учнів у користуванні навчально-інструктивною і технологічною документацією;
- не береться майстром до уваги порушення учнями правил організації робочих місць та безпеки праці;
  - формально проводяться цільові обходи;
  - не робиться міжопераційний контроль якості виконуваних робіт;
  - не оголошуються критерії оцінювання виконаних робіт. 16

Заключний інструктаж

Заключний інструктаж — підведення підсумків виконання учнями трудових завдань з виконанням сукупності методів виробничого навчання, що застосовувались на уроці;

об'єктивне оцінювання підсумків їх практичної діяльності.

Основна мета цього інструктажу — на основі фіксації досягнень і недоліків показати учням, чому вони навчилися на уроці, оцінити рівень їх досягнень і творчої активності.

Проведення заклоного інструктажу передбачає:

- аналіз уміння учнів застосовувати нову навчальну інформацію, що вивчилась на уроці;
- аналіз причин помилок учнів та застосування засобів їх усунення;
- повідомлення та обґрунтування оцінок, отриманих учнями на уроці;

- аналіз додержання правил безпеки праці, організації робочих місць учнів;
- розгляд випадків нераціонального використання урочного часу;
- видача домашнього завдання з інструкцією про способи його виконання.

Методика видачі домашнього завдання

Мета домашньої навчальної роботи учнів:

- закріплення, удосконалення і систематизація набутих на уроці знань, умінь;
- осмислення та узагальнення виробничого досвіду;
- підготовка до наступного заняття;
- знайомство з варіативними джерелами знань для отримання додаткової інформації за темою наступного уроку.

Вимоги до змісту домашніх завдань:

- практична спрямованість;
- реальний та творчий характер змісту;
- зв'язок змісту практичних завдань з теоретичними знаннями та раніше надбаним досвідом;
- постійне підвищення складності;
- диференціація за складністю залежно від інтелекту учнів та рівня їх підготовленості.

Рекомендації щодо підвищення ефективності заключного інструктажу:

- завжди на перший план виносити підведення підсумків виконання навчальних завдань уроку на підставі аналізу успіхів та недоліків діяльності учнів;
- не акцентувати увагу на помилках учнів, якщо їх причиною є недосвідченість;
- починати аналіз діяльності учнів на прикладі їх досягнень;
- всебічно залучати учнів до активного обговорення підсумків уроку;

- аналіз підсумків уроку проводити об'єктивно та аргументовано;
- додержуватись педагогічного такту;
- широко практикувати порівняння робіт, виконаних учнями, із зразками-еталонами;
- практикувати доручати проведення аналізу підсумків діяльності учнів відмінниками з професійної підготовки як метод стимулювання;
- практикувати виставлення комплексних оцінок (за знання теорії та уміння застосовувати їх на практиці).

Типові недоліки проведення заключного інструктажу:

- підведення підсумків не проводиться взагалі або проводиться формально;
- аналіз підсумків уроку починається з помилок, яких допускалися учні під час уроку;
- не видається домашнє завдання або не пояснюються способи його виконання;
- не обґрунтовується оцінка роботи учнів на уроці;
- аналіз підсумків уроку не орієнтовний на усунення причин недоліків в діяльності учнів.